

fastställd stat äro eller blifva att tillgå; hvaremot de anslag till emeritlöner, som nu från statsverket till universiteten utgå vid inträffande ledighet indragas.

H. L. Rydin.

N:o 19.

Af Herr Rydqvist: Om skogsmedlens användande till bildande af en fond för förvärfvande af skogsmark.

Sedan länge har skogsfrågan ådragit sig den mest allvarliga uppmärksamhet, ett oupphörligt stegradt intresse. Den är ock deraf väl förtjent; ty näppeligen finnes någon social fråga, som har en så djupt ingripande betydelse för Sveriges framtid, i första rummet för dess nordliga provinser, som denna. Med våra klimatförhållanden kan man icke tänka sig fortvaron, till städse stigande utveckling, af ett i allmänhet skogfattigt, än mindre af ett skoglöst Sverige, och tyda tidens tecken derpå, att oeffertanken och vinningslystnaden i förening arbeta, med ständigt ökade krafter, åt mål, som förr eller senare skola bringa stora sträckor af landet i detta olycksdigra skick, är det ej underligt, om fosterlandsvännen med bekymmer motser det öde, som synes förestå fädernejorden. Redan för flera decennier sedan — att icke gå längre tillbaka i tiden — började ock framstående män att upprulla den hemska taflan af ett skogfattigt, ett devasteradt Sverige, uppmanande att i tid vidtaga lämpliga mått och steg till olyckans förekommande. Man lyssnade emellertid då icke till dessa varnande röster, tog icke ens ett enda steg i riktningen att söka stäffa den redan då betydliga skogsafverkningen, man krönte verket sedermera genom borttagandet af exporttull för virke af mindre dimensioner, som hade till naturlig följd sköfving i stort af hela sträckor ungskog. Nu åter började opinionen småningom uttala sig med större eftertryck mot den af inga hinder hejdade, i allt större omfattning år

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 2 Häft. 2

för år fortgående afverkningen af våra skogar — en afverkning i stort, som allmänligen icke är förknippad med ringaste omtanka, än mindre åtgärd för återväxt på de sköflade fälten — och man påyrkade därför att här, såsom i andra civiliserade länder, lagstiftningen måtte träda emellan för att skydda landet mot de öfverhängande farorna. I denna riktning hafva tid efter annan en mängd röster höjt sig, uttalanden egt rum från folkets representanter, landbruksakademien, landstingen, hushållningssällskapen, särskilda för ändamålet sammankallade möten, tidsningspressen m. fl., och dessa kraftiga meningsyttringar från nästan alla landsändar fortgå oupphörligt. I strid mot de mäktiga interessen, som en ändamålsenlig lösning i lagstiftningsväg af skogsfrågan har att bekämpa, hafva emellertid alla dessa, man kan gerna säga: rastlösa bemödanden för fosterlandets sanna väl, hittills ej lyckats tillvinna sig gehör, utom hvad angår Gotland, der den nyligen införda, exceptionela skogslagstiftningen redan burit sådana frukter, som lemna grundade förhoppningar om stundande bättre tider för denna ö. Väl hafva komitéer tid efter annan blifvit tillsatta, hvilka sökt utreda skogsfrågan och uppgjort förslag till lagstadganden i ämnet. Men det vill synas, som skulle resultatet af äfven dessa komitébetänkanden blifva lika med noll, åtminstone för den närmaste framtiden.

Under så bekymmersamma förhållanden återstår att tillse, om ej Staten, oberoende af frågan om lagbestämmelser för skogsvård m. m., må kunna och bör vidtaga åtgärder i syftning att, så långt lämpligen ske kan bereda åt kommande generationer åtminstone någon ersättning för de hejdlösa afverkningar, som nutiden, med anlitan af alla möjliga medel, på framtidens bekostnad anställer.

I många europeiska länder hafva statsmakterna före, eller samtidigt med stiftandet af lagar för den enskilda skogsvården, sedan länge haft att förfoga öfver betydliga skogsdomäner. Det säger sig sjelft, att om den mark, hvaraf kronan sålunda sedan ålder var, eller i nyare tider kom i besittning, varit föga eller icke alls skogbärande, när den kom under hennes disposition, hvilket ofta nog torde hafva varit händelsen, åtgick en lång tid innan dess rationela kultivering och behandling kunde lemna en afkastning, motsvarande räntan på de nedlagda kostnaderna. Man skydde emellertid icke dryga uppoffringar för det i fråga varande ändamålet, och detta i tider, då vederbörande skattkamrar ingalunda befunno sig i ett blomstrande skick. Senare tider, och den som nu är inne, fingo derefter skörda lönen för de välbetänkta förskott, som förfädrens omtanka och oegennyttan anvisade för det rationela skogsväsendets bedrifvande, och i städse stigande intrader från dessa skogsdomäner hafva därför nämnade länders skattkamrar sedan länge haft att påräkna icke oväsentliga bidrag till statsbehofvens fyllande. Så t. ex. — för att blott anföra några få exempel — beräknar Preussen nu för tiden en inkomst af 14 millioner Thaler, Frankrike 41½ millioner Francs, det till arealen obetydliga Danmark 588,000 R:dr Danskt R:mt af sina skogsdomäner.

Hos oss har inköp af mark för Kronans räkning, hvarå skog lämpligen kunde

kultiveras, endast undantagsvis egt rum. De till omfång icke betydande kronoparker, som finnas i mellersta och södra delarne af landet, hafva, med få undantag, af ålder tillhört Staten, och de i norra orterna befuntliga, till yttinnehållet ojemförligt mest betydliga, hafva dels tillkommit såsom öfverloppsmarker, efter afvittringar, dels utgöra oafvittrade kronomarker i fem af de norra länen. Utgifterna för Statens skogsväsende bestredos åter intill 1869 års slut af inkomsterna från skogsplanteringskassan, Christianstads läns flygsands-planteringsfond och ekplanteringskassan. Men då besagde utgifter sistnämnde år anvisades att utgå af 7:de hufvudtiteln, beslöts samtidigt, att de tre nyssberörde, besparade fonderna borde till Statsverket öfverlemnas, hvarefter desamma med 779,653 R:dr 62 öre levererats till Riksgälds-kontoret och användts för fyllande af Statsverkets allmänna behof.

Efter de ungefärliga beräkningar, som nu kunna anställas, hafva från och med 1870 de till Statsverket influtna skogsmedel uppgått, nämnde år till R:dr 438,300.

	1871 till „ 500,000.
	1872 till „ 825,100.
	R:dr 1,763,400.
Utgifterna 1870 till	R:dr 317,200.
1871	„ 351,600.
1872	„ 361,900.
	1,030,700.

öfverskottet af intraderna således till R:dr 732,700.
för allenast de tre sistförflutna åren.

Det befinnes alltså, att samlade besparingar af skogsmedel, jemte utgifterna öfverskjutande inkomster under de senaste åren lemnat Statsverket mer än 1½ miljon R:dr behållning, hvaraf *intet* användts för skogsväsendets utveckling utöfver hvad i stat beräknats.

Detta förhållande synes desto heldre vara förtjent af uppmärksamhet, som i Kongl. Maj:ts nyligen aflättna nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof skogsmedlen för 1874 beräknats till 700,000 R:dr, utan att ens någon antydning egt rum om behofvet för skogsväsendets förkofran af ytterligare anslag, än de hittills i stat upptagna. Det vill derföre förefalla, som ansåge man denna nya inkomstkälla, om hvars tillvaro statsmakterna ännu för några få år sedan knappast hade aning, vara af beskaffenhet, att allt fortfarande böra anlitas så mycket ske kan för tillfredsställandet af Statsverkets allmänna behof, men ingalunda för ytterligare utveckling af skogsväsendet till oberäkneligt gagn för samhället i dess helhet.

Jag vågar hysa en motsatt åsigt. Sverige eger numera skogstjenstemän i alla delar af landet och till det antal, som för närvarande anses motsvara behofvet. Det lär icke kunna bestridas, att under dessa tjenstemäns, eller jägmästarnes speciela tillsyn och förvaltning en rationel skogskultur skall kunna tillvägabringas,

och lika litet, att der försök med dylik kultur egt rum för Statens räkning, t. ex. å flygsandsfälten, å de beryktade Svältorna m. fl., dessa försök lyckats och redan medfört den önskade påföljden, att genom exemplet mana enskilde jordegare till likartad skogsodling. Villkoren för en framgångsrik utvidgning af skogsdomänerna äro således för hand, och behofvet för rikets alla landskap, främst bland dem likväl för de norra, att på nära håll få se, huru en rationel skogskultur skall bedrivas och erfara resultaterna deraf, lärer icke kunna förnekas; ty om än allmänneligen bruksskogarne äfvensom de skogar, hvilka tillhöra de större jordegendomarne i mellersta och södra delarne af landet, skötas med omsorg och beräkning af framtidens kraf, torde det åter blott vara undantagsvis som enahanda omdöme kan fällas om de mindre skogsegendomarne i nyssnämnda orter, samt om de vidsträckta skogsmarkerna i de norra länen. Åtminstone yttra sig sålunda sedan länge de samfund, hvilka bäst böra vara i tillfälle att känna och bedöma förhållandena i detta hänseende, nemligen hushållningssällskapen i riket. Ensamt denna omständigheten, eller den oberäkneliga vigten för de mindre skogsegarne samt för Norrland i allmänhet, att genom egen åskådning få begrepp om en rationel skogshushållning, synes böra uppmana Staten, att icke sky utgifvandet af lämpliga förskott för vinnandet af ett stort fosterländskt syfte. Men äfven Statens direkta fördel af medels anvisande för det ändamål, som här afses, bör ingalunda förbises. I intet företag torde penningar kunna med behörig urskilning nedläggas under säkrare utsigt, att i framtiden afkasta stigande ränta, än i skogsodlingar, hvilkas värde för hvarje år ökas. Visserligen kan en rund tid, olika för olika lokaler, komma att åtgå, innan ens någon ränta på de utlagda medlen kan blifva att påräkna. Men huru många äro ej de statsbehof, för hvilkas tillfredsställande anslag måste beviljas, utan utsigt, att dessa någonsin kunna gifva ringaste direkt afkastning? Dessutom bör här väl besinnas, att då nutidens Sverige ordentligt frossar med de råprodukter som våra skogar, äfven de, hvilka bära träd af allenast några få tums tjocklek, förmå att lemna, torde det få anses vara rätt och billigt, att samtiden gör något för att hela de sår, som han, med eller utan uppsåt, tillfogar framtiden. Och slutligen kan ej nog beaktas, att om regeringarne och statsmännen i de af Europas kulturländer, hvilka sedan länge haft och fortfarande besitta vidsträckta, men rationellt skötta skogsdomäner, i förra tider hyst sådana åsigter, att Staten icke borde befatta sig med någon skogskultur och således för denna ej borde göra några uppoffringar, hade naturligtvis den i dessa länder nu befintliga, ensamt för satskasorna högst vinstgifvande skogsodlingen aldrig kommit till stånd.

Det kan icke vara min mening att framställa förslag om anvisande af särskildt anslag, i vanlig ordning och till betydligare belopp, för skogsväsendets befämjande i allmänhet. Men deremot kan jag ej finna annat, än att Skogsstyrelsen, tills vidare åtminstone, borde fullt likställas med Styrelserna för Post- och Telegrafverken i det hänseendet, att jemväl den förstnämnda berättigades använda öfver-

skotten af skogsmedlen för det ändamål, som här nedan skall angifvas. I följd af den rättighet nyssbemälda Styrelser egt och fortfarande ega att disponera uppkommande överskott till Post- och Telegraf-inrättningarnes utsträckning och förbättring, hafva dessa anstalter, såsom allmänt veterligt är, år för år utvidgats till båtnad för hela samhället. Jag kan ej inse, hvarföre icke ett lika tillfredsställande resultat skulle kunna vara att förvänta, i händelse enahanda dispositionsrätt blefve Skogsstyrelsen tillerkänd.

Med stöd af hvad jag sålunda haft äran andraga, får jag vördsamt föreslå:

1:o) att af det belopp, som för nästinstundande statsregleringsperiod kommer att beräknas såsom ordinarie inkomst af skogsmedlen må uppföras under Sjunde Hufvudtiteln,

- a) den summa, som af Riksdagen kan komma att beviljas under den hittills begagnade rubriken: *skogsväsendet*, samt
- b) såsom förslagsanslag återstoden af nämnda medel under titeln: *fond för förvärfvande af skogsmark*.

2:o) Att Riksdagen vid öfverlemnandet till Kongl. Maj:t af underdånig skrifvelse angående berörda hufvudtitel måtte anmäla, det Riksdagen funnit tiden vara inne att vidtaga någon kraftigare åtgärd, till allmän och enskild båtnad, för utvecklingen af landets skogsväsende: att Riksdagen, för uppnående småningom af det mål, som härmed åsyftas, beslutat till en början anslå hela det överskott af skogsmedlen, som för nästinstundande år kan uppkomma, sedan de för skogsstaten m. m. upptagna utgifter blifvit bestridda, till en fond för inköp, eller expropriation i laga ordning, af sådan mark, som kan finnas vara för skogsodling tjenlig: att nämnde fond förthy komme att ställas till Skogsstyrelsens förfogande, samt hvad för Statens räkning sålunda komme att förvärfvas, under skogsstatens vård och förvaltning, att redovisas och behandlas såsom kronoparker. Hvarförutan slutligen skulle hemställas, att Kongl. Maj:t, i afseende på kontrollen och öfriga behöfliga åtgärder för ändamålets behöriga uppnående, behagade i nåder utfärda de föreskrifter, som kunna anses erforderliga.

Om remiss till Stats-Utskottet af denna min motion får jag anhålla.

Stockholm i Januari 1873.

Carl Rydqvist.